

Т Р А К Т А Т Ъ

de comerț între Moldova și Anglia din anul
1588, 27. Август. Iamă 9. Феврваріе.

Pe lângă documentarea dată din N. 11 al
Фойлетонului Zimbrului din trecut și despre
tratatul de comerț încheiat de Petru Șaion
al Moldovei cu Ambasadorul englez William
Хареворне, astăzi cu mare plăcere am găsim
câteva noi surse. În D. ca Voronkova Kostaki Хэр-
тмані, din călătorie sa din Anglia până la
Оксфорд, cercetând despre documentele acestor
importanți, am găsit porocire cu unele colecții
dintr-un D. Hacklyit din 4 tomuri mari format
tipărite și bine legate din anul publicării lor
1599. La pagina 290 a Tomului II, se află un
latinesc și englezesc cu data din 27. August
1588 documentul acestor negocieri dinpresă cu
o poziție a călătoriei acestor Ambasadori din
Moldova, alături de la pagina 289. Din căpătâș
acestei tratate ori cine va vedea o dovadă sigură
cu și despre încheierea Moldovei la Târnă din 1511,
ea totuși are foste relații de Stat cu Sverans
până la încheierea din 77 ani tratatului de
amiciție cu Anglia.

Noi mădușim și publicăm D. ca Voronkova
K. Хертмані pentru că el este de a
și conține textul latin „autentic”, dinpresă
cu traducerea sa din română.

Iată poziția și tratatul citat:

„Întrețineră Domnului William Хареворне de
la Constantinopol pe care la Londra anul
1588.

„Eu am vădit din Constantinopol în 30

persoane din călătoria și familia mea, din trei Av-
gust. Trecură prin țările Tracia, care au
se numesc Romania mare, Valahia și Moldavia,
ajungând aici din țara Septembrie, după re-
comandarea Sultanului, am fost primit cu mare
cărmărire de către Petru domnul actual al acestei
țări, de religia grecească, cu care am încheiat
tratatul, ca sădiciu Majestății Sale (Regina En-
glandei) săvârșim comerțul din acea țară cu plă-
tească numai trei la sută pentru plătească și
săvârșim săi încheie și ai altor națiuni.”

Tratatul de comerț între Moldova și
Anglia.

Noi Petru din grația lui Dumnezeu, prințipe
al Valahiei și al Moldavei, facem însoțire
prin această țară pentru căruia se găsește
căruia, cu am încheiat aceste tratate cu
Domnul William Хареворне, ambasadorul
prea strălucitei și prea puternicei Doamnei Doamnei El-
saveta, din grația lui Dumnezeu regina Angliei,
Franței și Irlandei (Irlandei) pe lângă sereni-
tății și potențimății împăratului din Târnă, din
modul comerțului: adică cu această încheiere,
sădiciu și toți negustorii Serenității sale cu
vot de a petrece și a trăi prin țara noastră,
de a negustorii, de a vinde, și a încheie
contracte, va fi și a întreprinde și a face
toate câte le cere societatea și folosul
comerțului și al vieții omenești, fără
cea mai mică contradicție sau împedcare,
fără nici a se călca dreptul
nostru de a lua vamă; adică, ca de la
fiecare țară din țară de știa
sunt găsiți cu ne de trei.
Aceasta întreprind prin acest
așezământ. Spre mai mare
credință am încheiat această
postură. Dar săzăm din
caștrile noastre din 27
ale lunii August, anul
Domnului 1588.”

„Petrus, Dei gratia princeps Valachiae et Moldaviae, significamus praesentibus, universis et singulis, quorum interest ac intererit, quod cum magnifico domino Guilielmo Hareborne, oratore Serenissimae, ac potentissimae dominae Elisabethae Dei gratia Angliae, Franciae, ac Hiberniae Reginae apud Serenissimum ac potentissimum Turcarum Imperatorem hanc constitutionem fecerimus: Nimirum ut dehinc Suae Serenitatis subditis, omnibusque mercatoribus integrum sit, hic in provincia nostra comorandi, conversandi, mercandi, vendendi, contrahendique imo omnia exercendi, quae mercaturae ac vitae humanae societas ususque requirit, sine ulla alicuius contradictione, aut inhibitione; salvo ac integro tamen jure Telonii nostri; hoc est, ut a singulis rebus centum ducatorum pretii, tres numerent. Quod ratum ac firmum constitutione nostra haberi volumus. In cujus rei firmitus testimonium, sigillum nostrum appressum est. Actum in castris nostris die 27 mensis Augusti, anno Domini 1588.“

(„Din Zimbră“)

О КОЛЕКТЪ МОЛДОВЕНЕАСКЪ

пентръ армата алиатъ ши примірея еі

Соарта Принципателор Дънърене есте атът де етръне легатъ къ квестіеа чеа маре а Ориентъли, къ тоате евеніментіле атінгътоаре фак а вате ініміле локвиторілор, карі дін астъ лътъріре аштеантъ зѳ виітор чеі ва днкіземълі а пъші пе калеа дрептълълі лор ши а пропъшіреі секълълі. Де ачеаа опінеа пълъіа аз вртъріт къ чел маі віз интерес тоате фазеле ачестеі квестіі де ла пасаціа позлълі Ръвікон пълъ ла трізмътріле армілор алиате, еар позтатаа къдереі Севастополълі аз ресънат дн Принципате дн тезъла акламацилор генерале. Лънд амінте къ че прецъ с'аз рескъмътрат іст маре реъзатат, Молдовеніі, чес астъзі маі днавъціді де сентіменте де кът де авері аз дескіс о съскріере дн фаворъа ръвіцілор а армілор алиате. Дрепт ачеаа аз алес зѳ комітет дін Екс. Лор Д. Хатманъ Г. Костакі-Бълдоръ, Д. Борн. П. Мавроіені, міністръ де фінанс, ши А. К. Маврокордат. Ачест комітет аз адресат ла ачестеі оказіе днскріеса вртърлор кътръ Д. Гарднер кон-

съл М. С. Брітаніче, де ла каре аз приміт реепълъса че де асемеіне іа пълъіа кът:

Домънъле Консъл!

Ла азъріеа лътреі Севастополълі, падіеа Молдо-Ромънъ с'аз електрізат: Д-воастръ аді пѳтѳт днскші ведеа, къ кътъ гръбїре, къ кътъ кълдъроасъ віопіе ноі ам зрат трізмътла армілор алиате, ши кътъ днскъртъшіре, пѳтем зіче фърдаскъ, ам лѳат ла сервъріле де къкъріа францезілор дін Іані.

Дн міжлокъла маніфестациеі ачестеі къкъріі атът де дрепте, о гъндіре де ла сіне аз ръскъріт дн тоате ініміле Молдоване: ши ачѳше ачеа де а пі днсоці днкъ дн зѳ мод маі реал къ ачеле марі евенімінте ши де а лъса деспре сімпатіеа ноастръ зѳ сѳмпал маі траінік.

Дрепт ачеа о фоае де съскріере пентрѳ ръніціі армілор алиате саз аконеріт къ іскълътърі ши ноі Въ рѳгът, Домънъле Консъл, съ віне воіці аі міжлоці приімірея ачестеі просфоруале дін партиа Гъвернъсаі Вострѳ, тот одатъ къ сома де 4240 галвіні де Австріеа, каре prin DD. Negri ши Ралет се ва денъне ла Константінополи дн тълъа D. ambasadorъла Франціеі.

Нші дндоеалъ къ Франціеа ши Англіеа сълт де ажъне де авѳте спре а днтімпіна келтвѳала глоріеі лор, ши асте доъ падіі марі, атът де дърніче къ сѳпѳделѳ лор, къноскъ фоарте віне прецъла де а дедъзна къ деперосітате фъръ ноі, пе партиріі вікторілор лор. Днскъ еле сълт ши де ачѳне де марінімоасе пентрѳ де а прецъзі сентіментъла кареле пі днскфелементе дн астъ днкъпѳзраре, спре а пі днвоі ка днпрезѳкъ къ еле, съ зѳпърѳт сѳферіпделѳ філор съі челор глоріоші, днкът еле нѳ вор трече къ ведѳреа оволта Молдовеі.

Съ каѳте нѳ ла пѳціпъла де авр, каре ла трімітет, ці ла тълъа каре дн просфореазъ ши ла ініма каре іа дѳ. Ноі штім къ каъза нѳтерілор алиате, есте каъза дрептъдѳеі, а оменіреі ши а прогрѳсълълі; фіе ка ши еле съ пѳ зіте кътъ адміраре, сімпатіе ши нѳдежде діштентъ нѳтелѳ лор дн Молдова:

Віневоіці, Домънъле Консъл, ла астъ оказіе, ши приіміці росгїреа девотаментълаі пострѳ ши ала дналеті ноастрѳе консідераціі.

Комітетъла де съскріпціе:

Іаніі Декемъріе 1855.

©BCU CLUI

Респонсѣа Консѣли Маѣстѣдеи Сале
Британиче.

Кътръ DD. Хатман Георги Костакѣ, генерал
инспектор ала миліциѣи; D. Ворник, П. Мавроене,
миністръ де финанс; D. A. K. Маврокордат.

Domnitor!

Am opore a въ алѣтера копѣа депешѣи каре
авѣт ам кънѣтат'о де ла Консѣле Кларендон спре
рѣспонс ла скрисоареа каре ми адѣ ъкът опор
амі адреса на ла Консѣа Британик, дѣн партеа ком
митетѣла де свѣскріере дѣи ѡаворѣа рѣнѣдѣлор аї
арміѣи аліеате.

Бѣне воїдѣи Domnitor амѣ дѣнѣдѣи съ тѣ дѣ
содеск кътръ сентиментеле рогіте де гѣверѣла
Маѣстѣдѣи Сале Британиче, ми а въ рѣга де а прѣмѣ
опаѣлѣа мѣх.

Am опор а ѡі, Domnitor-мѣи, ала D-воастрѣ преа
змілѣт ми свѣс шерѣ.

Іанѣи Феврѣарѣ 19 1856 к. п.

Samuil Gardner,

— Респонсѣа Екс. С. Консѣли Кларендон,
Ministrul intereselor straine.

Ianuarie 31. 1856.

Domnitor!

Въ дѣнѣиштинѣнѣнѣа десуре прѣимѣреа депешѣи
Воастре дѣн 19. Іанѣарѣ, прекъм ми карѣ Вѣ с'аз
адресат на Консѣа Британик дѣн Молдова, де кътръ
комитетѣла Молдовенѣлор, карѣи аз ѡкът о свѣ
кріере пентрѣ шѣврѣа рѣнѣдѣлор аї Арміѣлор
Аліеате. D-воастрѣ ведѣи шѣртѣрѣи Комитетѣла
мѣлѣнѣрѣа Гѣверѣла Маѣстѣдеи Сале Брита
ниче пентрѣ свѣскріереа Молдованѣ, ми а лѣи апрѣ
дѣре а импѣлѣлаи шѣрѣимѣос, прекъм ми а мѣтѣ
велор дѣналте каре ле-аз дѣндемнат а маниѣста
а лор сѣмпатѣе къ пѣтерѣа аліеате дѣн лѣпта дѣн
каре съ аѡлѣ дѣнѣлѣи.

Сѣнт Domnitor мѣх ала D-воастре змілѣт ми
свѣс шерѣ.

(свѣскріе) Кларендон.

(Din Gaz. de Moldavia.)

ЛИТЕРЕ ШИ АРТЕ.

Бѣлѣтѣла Оѣціал пѣлѣлаи шѣртѣрѣа Ordin de
si Domne cu din 8. Феврѣарѣ :

D-лѣи Колопѣла Скелиѣи ала Ноастрѣ Adju
tant Ni-аз дѣнѣдошат скоала рекрѣѣлор де къ
лѣрѣте, че аз прѣлѣкрат дѣн дѣлѣкѣла наѣионал
ми каре с'аз ми тѣнѣрѣт дѣн 300 есетпѣаре.

Алѣнд дѣн консѣдерѣаѣе; къ тоате звѣрѣрѣа
че посѣдеаѣъ аѣтѣи трѣнѣле Прѣнѣипатѣлаи,
дѣн лѣмѣа рѣмѣнѣ, сѣнт трѣдѣсе ми прѣлѣкрате къ
осѣвѣт шерѣт прѣн трѣдѣника дѣнделетѣнѣрѣа ачелор
сѣѡѣдѣрѣи. Noi авѣт де пѣлѣчере а арѣга D. Ко
лопѣла Скелиѣи а Ноастрѣ депѣлѣнѣ мѣлѣнѣшѣрѣе,
ми сѣерѣт къ ачѣастѣ вѣнѣ воїндѣи ѣи на ѡі де
дѣндемн на оаѣтѣа рѣмѣнѣ съ ѡіѣ дѣнѣстрѣатѣ де
неапѣрѣателе звѣраже милігаре, де каре се сѣмѣ
невоѣ, къ дѣнѣрѣдѣнѣдѣаре къ асѣтѣне ѡолосѣтѣоре
лѣкрѣрѣи ми сѣрѣвѣѣиле сѣвѣрѣшѣте де D-лѣи дѣн
прѣнѣнда оаѣтѣи, нѣ пот де кът а шерѣта дѣторѣнѣа
рѣспѣлѣрѣе.

Анѣа 1856 на се ѡіѣ пентрѣ Рѣмѣнѣи Прѣнѣипа
телор Дѣнѣрѣене, а трѣиа дѣн эпохеле дѣсѣмѣнѣ
тѣоре ала ѡіѣнѣдѣлор политѣче, Ачѣа дѣнѣте ерѣ дѣ
теаѣъ де ла алаор колонизѣре дѣн Дѣчѣеа анѣа
шѣнѣнѣрѣе 105, рѣстѣторѣнѣрѣеа гѣверѣлаи наѣионал
дѣн векѣл XIII. ѡортѣаѣъ ера а доѣа, еар рѣор
ганѣзѣреа деѡіѣнѣнѣнѣ а Прѣнѣипателор, сѣнѣ ерѣѣа
Еврѣопѣи дѣсѣмѣнѣ ера а трѣиа.

Ла аѣтѣ оѣасѣе с'аз пѣлѣлѣат ла Інѣстѣтѣла
Тѣпо-Лѣтографѣкал Алѣбѣнѣи зѣн Таѣло аминѣторѣ, ала
лѣрѣѣа сѣѣет с'аз еспрѣмѣат прѣн епѣграфѣла карѣле
се аѡлѣ дѣн скрѣс сѣнѣ Таѣло ми каре дѣн репрѣдѣ
чѣт дѣн терѣнѣеле зрѣтѣоре:

Рѣмѣнѣи Прѣнѣипателор Дѣнѣрѣене
105—1856.

Лѣнѣрѣереа Таѣлоѣлаи.

Дѣн депѣрѣтарѣеа тѣнѣнѣлаи ми а докълѣи се веде
Рѣма ми Колона Імперѣторѣлаи Траѣан, зѣнде
се аѡлѣ сѣнѣте ѡапѣтеле Романѣлор ми а лор ко
лонизѣре дѣн Дѣчѣеа, дѣнѣ каре с'аз ідеат едѣѣѣнѣл
ала ѣтѣнѣлор попоаре Молдо-Рѣмѣнѣе, ла амѣе лѣ
тѣрѣи еѣте хронолоѣеа Domnitorѣлор а ѡіѣ-кърѣѣи
Прѣнѣипат, дѣнѣ а доѣа десѣлѣкаре ми ѡапѣтеле
лор чѣле маї стрѣлѣчѣте, къ сѣтѣеле ѣерѣлор, прѣѣтѣ
каре ѡлѣтѣрѣ wandierеле наѣионале. По пѣдѣѣтѣа сѣ
лѣнѣгѣ поарта едѣѣѣнѣлаи, сѣнт етѣтѣеле ко
лѣи Роман, а оѣтаѣнѣлаи дѣн векѣл XII, Ероїи in Africa
гош, Стеѡан, Нѣгрѣ, Мѣхѣи, ми прѣѣтѣ
пѣле: Дѣнѣрѣеа ми Azondanga, пѣлѣдѣ
ала ачѣестѣрѣ ѣерѣи. Дѣн ѡаѣъ сѣнѣ
Рѣмѣнѣи деѣерѣтелор трѣр Traducatoriulu.

дирецьрїе секѣлор, прескїтваді дн скоардъ
стрїлѣ, дар кѣ меѣл кѣрат Ромѣн. Дн Тавло-
нѣ с'аз амеѣат Календарѣл анѣлѣ, кѣ скоп ка
Ромѣнѣл, кѣтѣнд дн ел дн тоате зїеле, сѣшї
амїтеѣе че аз фост, кѣте черкѣрї аз трекѣт, шї
ла че есте кемат прїн пѣзїреа леѣлор шї а дн-
даторїрїлор четѣѣене.

Персоанелѣ каре фїгѣреазъ дн Тавло.

Кѣлѣзгѣрїде, Сахастрѣ, Плаїеш, Дорованѣ,
Фемеїа пескарѣлѣ, Soldat дїн дара-Ромѣнѣ, Боер
шї Жѣпѣнеасѣ, дїн XIX векѣ, Лѣпчер Молдован,
Domnѣ дїн епоха фанарїотїкѣ, Соѣїа лѣї Стефан
чел маре, Логофѣтѣл Тезѣт шї цїзѣпѣнеаса лѣї,
Копїл дїн касѣ дїн XIX векѣ, Пѣсторї, Фете шї
фемеї Ромѣне дїн амѣе церї, Платаш, Кѣрїер,
Soldat Молдован.

Г. Асаки.

Істѣ Тавло лїтографїтѣ не маре формат, се
афѣл де вѣлзаре дн Іашїї, ла Лїврерїї, шї ла ре-
зїденѣїе цїнѣтале ла DD. Comїсіонерї, дн Бѣкѣ-
рештї ла Лїврерїеа D. Іoanїdї.

Атѣт дн прївїреа полїтїкѣ кѣт шї дн ачеа
артїстїкѣ істѣ Тавло їнтересант мерїтѣ ен лок
дн фїекаре касѣ де адеѣѣрат Ромѣн.

(Din Gaz. Moldaviei.)

СОЛІІ

Днтр'о сарѣ Стефанѣнтре Хатманї сѣтѣндѣ,
Плѣнзїа ресѣвелѣл че аѣеа дн гѣндѣ
Сѣ маї днтрепрїнѣлѣ. Дар апроѣлѣл каре
Ера сантїнелѣ, (паѣл) дн odaїе апаре.
Шї зїче: Прїнѣе! черѣ де а днтра
Мѣрзачї маї о сѣтѣ ла Мѣрїа та.
Че врес де ла мїне? Ласѣї ка сѣ вїе!
De eї нѣ шї фрїкѣ, кїарѣ де арѣ фї о мїе!
Бша сѣ deșkїde, eї 'нтрѣндѣ сѣ днкїнѣ,
Бнѣлѣ шї ворѣшѣте: Ханѣ-алѣ меѣ стѣпѣнѣ,
сѣлѣ
адїеат

Екс. Лс
Ворн. П. дн факторѣ респѣнѣзѣторїѣ
Маврокорѣат. Аѣе
оказїе днскрїсїа зрїшѣ

Не Карзїкѣ сѣ'лѣ черетѣ. Маї алесѣ адї снѣне:
Кѣ де нѣї вреа Doamne повѣ а нї 'лѣ да,
Ханѣлѣ кѣ-а са оасте дараѣї ва кѣлка;
Шї'лѣ ва лѣа днсѣшї прїн а са пѣтере
Не лѣсѣндѣ дн зрїтї де кѣтѣ фокѣ шї фере
Кѣчї тотѣ Молдованѣлѣ че ва днглѣнї,
Орї сѣ ва зчїde, орї сѣ ва ровї.

Днкѣтѣ нѣ сгїмѣ Прїнѣе, нѣ пѣтѣмѣ адї
снѣне

Deї сѣлѣ тѣ днсѣшї дїн а ле лѣї тѣлѣ!
— Nѣ amenїнѣзѣрї, нѣ, че прїн вої Manїакѣ
Днмї трѣмїте. фїїзї сѣ і 'лѣ даѣ, тѣ факѣ.
Чї, ачеаа нѣтаї, к'аз шїтїтѣ пре вїне
Че солї сѣ трїмїтѣ алѣ чере ла мїне.
Аштѣнтадї, днклїнѣ вроїескѣ а вї 'лѣ да
Кѣчї дорескѣ кѣ Ханѣлѣ а тѣ днпѣка,
Апої сѣ днтоарче, кѣтрѣ-апрозї шї зїче:
Не Карзїкѣ дїн темнїдї адѣчѣдї аїче.

Nѣ тѣлѣтѣ шї с аратѣ Мѣрдакѣ гїнерелѣ
Дарѣ оаре калѣлѣл че стѣ лѣпгѣ елѣ? . . .
Ла знѣ семнѣ доклатѣлѣ палѣшѣ рѣдїкѣ,
Шї капѣлѣ лѣї Карзїкѣ de-o парте шїкѣ!
Чеї ачеаста Прїнѣе? стрѣлѣ днспѣїментадї
Тодї татарїї, асѣелѣ не Карзїкѣ нїлѣ даѣї?
Маї аштѣнтадї днкѣ, Стефанѣлѣ ле ворѣшѣте,
Апої стрїгѣ ѣене, ѣене поропчѣште.
Novezѣчї шї нове ѣене с'аз адѣсѣ,
Шї дн еле 'ндагѣ солїї тодї с'аз нѣсѣ.
Бнѣ татарѣ дн вїеадѣ нѣтаї сѣ опрѣште,
Дарѣ де насѣ, зреке шї елѣ сѣ чѣнтѣште,
Дѣнѣ аста 'лѣ кїамѣ, шїї зїче: de-акѣ
Ла 'нѣлѣфатѣдї Manїакѣ плѣакѣ шї те дѣ!
Снѣне., кѣ де Стефанѣлѣ асѣелѣ сѣ трѣтеазѣ
Тодї нелеѣїзїдїї, кѣдї сѣ днѣлѣфѣазѣ;
Шї кѣ, де маї арѣ оасте де перѣдѣтѣ,
Вїе, кѣ де-апатра оарѣ-афї вѣтѣтѣ.
Іа де жосѣ шї тїтѣва астѣ сѣнѣератѣ
Іа-о, зїкѣ, кѣ тїне, дѣ не фїїѣ ла татѣ,
Ка сѣ днѣелеагѣ, кѣтѣ фрїкѣ амѣ
De тагара оасте, шї де алѣ eї Ханѣ.

Din „K. D. Poes.“

Г. Т.

Edїtїsnea шї тїпарїлѣ лѣї
IOANE GOTT.